

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN BAZI ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

H.G. Şenel, A. Köksal, İ. Demir, Ç. Sertelin, A. Kılıçaslan (*)

ÖZET.

Bu araştırmada, İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programlarında kayıtlı olan, 468 öğrenci bazı özellikler açısından incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırma grubunun, yaş, cinsiyet, mezun olduğu lisans eğitimi ve şu anda tezsiz yüksek lisansta kayıtlı olduğu bölüm, öğretmen olmak isteme nedeni, iş durumu, öğretmenlik yapanların çalıştığı kurumlar, kaç yıldır öğretmenlik yaptıkları ve ders yüklerine ilişkin bu özelliklerle ilgili frekanslar alınmış ve yüzdelikler hesaplanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin yarıdan fazlasının kız öğrenci olduğu, öğretmenlik mesleğini sevdiği ve kişiliklerine uygun buldukları için tercih ettikleri, gurubun yarıdan fazlasının çalışmadığı, çalışanların da büyük bir kısmının dersanelerde yoğun ders yükü ile öğretmenlik yaptığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tezsiz Yüksek Lisans, Öğretmenlik Mesleği, Öğrencilerinin Özellikleri

ABSTRACT.

In this study, 468 students who attend Istanbul University's Graduate School of Social & Science Studies Institute, Secondary School Field Teaching Program without thesis, have been reviewed in terms of some characters. With the aim of reviewing, the researchers developed a questionnaire with open-ended questions. The characters of students at research, related with age, gender, undergraduate and graduate study areas, desire reason for being teacher, current employment status, the institute in which they teach, work hours and work experience in this profession have been summed as frequencies and percentiles. Consequently, it has been investigated that more than half of the students are females, they choose the profession because they love the job and they find the profession suitable for their personality, more than half of the students aren't working and most of the

(*) İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

working students work in private specialized courses and have intensive work load.

Keywords: Master. degree without thesis, Teaching Profession, Characteristics of master. degree without thesis students.

Öğretmenlik mesleği 1739 Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinde şöyle tanımlanmaktadır: "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türkiye Milli Eğitimin amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler" (Göksu, 1998; Gül, 2002 ve Özgür, 1994). Halen ülkemizde 72 (53 devlet ve 19 özel) üniversite bulunmaktadır; bunlardan 65'inin bünyesinde eğitim fakülteleri yer almaktadır (YÖK, 2004). Günümüzde eğitim fakültelerinde devlet ve özel okullarda görev almak üzere okul öncesi eğitim öğretmenliği, ilköğretim okulu öğretmenliği (sınıf öğretmenliği ve branş öğretmenliği) ve orta öğretim öğretmenliğine yönelik programlar bulunmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumlar, sadece eğitim fakülteleri ile sınırlı kalmamaktadır. Ülkemizde, öğretmen ihtiyacının fazla olması sebebiyle hem eğitim, hem de fen-edebiyat fakültesi mezunları öğretmen olarak atanabilmektedir. Fen ve edebiyat fakültelerine bağlı bölümlerde lisans eğitimini tamamlayan öğrenciler, eğitim fakültelerinde öğretmenlik formasyonu eğitimi alarak ortaöğretim alan öğretmenliğine atanabilmektedirler (Saban, 2003). Bu iki ayrı fakülte mezunlarının karşılaştırıldığı bazı araştırma sonuçları mevcuttur. Örneğin, Senemoğlu (1989) ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmede fen-edebiyat ve eğitim fakültelerinin etkililiği ile ilgili yaptığı çalışmada, genel kültür ve alan bilgisi testleriyle ölçülen yeterlikler bakımından fen-edebiyat ve eğitim fakülteleri arasında fark olmadığını, ancak öğretmenlik bilgisi testiyle ölçülen yeterlikler bakımından eğitim fakültelerinin daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. Can (1989) ise eğitim fakültesi lisans ve öğretmenlik sertifikası programından mezun olan öğretmen adaylarının, ki bu programlara genellikle fen-edebiyat fakültesi mezunları katılmaktaydı, tutum puanlarını karşılaştırmış ve her iki programın da öğretmen adaylarının öğrencilere yönelik tutumlarında olumlu artışa yol açtığını saptamıştır.

Mezun oldukları fakülteler farklı da olsa, öğretmenliği meslek olarak seçenlerle yapılmış farklı araştırma sonuçları vardır. Öğretmenlik mesleğinin seçiminde "öğretmenliğin, saygı gören bir meslek olması ve öğrencilerin duydukları hayranlık duygusu, iş güvencesinin yanı sıra kendi aileleri, çocuklarıyla vakit geçirmeye olanak tanıyor olması" gibi nedenlerin (Jones, 2002) yanı sıra, kişisel tatmin sağlayan bir meslek olması, topluma katkı sağlıyor olmak, gençlere ve çocuklara yardım etmek, hizmet etmek, asil ve

ahlaki bir meslek olması gibi nedenler (Akt; Su, 1997) sıralanmaktadır. Ayrıca, öğretmen adayları, bu mesleği seçme nedenleri olarak; öncelikle çocukların gelişimine katkıda bulunmak, onların hayatında değişiklikler yaratabilmek, çocukları seviyor olmak; ardından spor çalışmaları, sosyal faaliyetler, toplum merkezleri ve kamp gibi organizasyonlarda çocuklarla çalışmış ve bundan zevk almış olmak gibi faktörleri sıralamışlardır (Montecinos ve Nielsen, 1997).

Morales (1994) ise öğretmenlik mesleğinin seçilme nedenlerini incelemek amacıyla, farklı bölgelerden 102 aday öğretmenle yaptığı araştırmasının bulgularını Lortie'nin 1975 yılındaki araştırma bulgularıyla karşılaştırmıştır. Lortie'nin çalışmasında bireylerin öğretmenlik mesleğine yönelmesini sağlayan faktörler arasında insanlarla çalışıyor olmak, insanlara hizmet / yardım etme imkanı bulmak, okul ortamı içinde çalışıyor olmak, maddi kazanç ve çalışma saatleri ile çocuklarının okul saatlerinin denk gelmesi gibi faktörler yer almıştır. Lortie'nin çalışmasındaki bu beş faktörden sadece insanlara hizmet / yardım etme imkanı bulmak faktörü Morales'in çalışmasında yer almıştır. Öğretmen adayları, bir çocuğun öğrendiğini görmenin, kişisel tatminleri için önemli olduğunu birinci sırada belirtmişlerdir. Maddi kazanç ise Morales'in çalışmasında önemli faktörler arasında yer bulamamış, bunun nedeninin de ABD'de son yıllarda öğretmenlerin gelirlerinin düşmesi ile ilişkili olduğu belirtilmiştir. Lortie'nin çalışmasında yer almadığı halde Morales'in çalışmasında belirtilen faktörler ise güç, entellektüel uğraş, aile ve toplum baskısı olarak görülmektedir. Öğretmen adaylarının "güç" kelimesi ile "öğretmen olarak bir insanın yaşamını etkileyebileceğini hissettikleri" kastedilmektedir. Entellektüel uğraşlar ise bilgiyi aktarma, düşünme ve karar verme gibi süreçler açısından öğretmen adayları tarafından önemli bir faktör olarak gösterilmiştir (Morales, 1994).

Bir başka çalışmada da öğretmen adaylarının, öğretmenliği birinci sırada "başka bir seçenek olmadığı için" ikinci sırada "başkalarının etkisiyle", üçüncü sırada "öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon", dördüncü sırada da "akademik gelişim için fırsatlar sunuluyor olması", beşinci sırada ise "çocuklarla çalışmak" için seçtikleri belirtilmiştir (Bcs, 1995). Ayrıca öğretmenler kendilerine ileri eğitim imkanı sağlayabilmek, ekonomik nedenler ve aile yönlendirmesi sonucu da bu mesleği tercih ettiklerini ifade etmişlerdir (Griffin, 1997).

Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin tercih edilme sırası, zaman içinde değişim göstermekle birlikte halen en çok rağbet edilen mesleklerden biridir. Öğrencilerin %7'si öğretmenlik mesleğinin Türk toplumundaki yerini yüksek olarak algılayarak, %46'sı orta, %47'si düşük olarak algılamaktadırlar (Abişeva, 1997). Saban (2003) da ülkemizdeki öğretmen adaylarının, meslek seçimlerini etkileyen faktörleri önem sırasına göre sıralamıştır, 6

maddenin ilk dördü daha çok manevi nedenlerle (örneğin, toplumun geleceğine, çocukların öğrenmesine ve okulda başarılı olmasına katkıda bulunmak, bilgi birikimini çocuklarla paylaşmak istemek ve öğretmenliğin kutsal bir meslek olması) ilgili iken, son iki tanesi ise iş garantisi ve düzenli gelir imkanı gibi nedenlerle ilgilidir. Bu çalışmada, öğrencilerin çoğunluğu öğretmenliği düzenli gelir getiren bir meslek olarak belirtmeseler bile, ailelerinin maddi sınırlılıkları nedeniyle, mesleğin düzenli gelir getirmesi yönüyle ilgilendikleri saptanmıştır. 1995 yılında Demirel'in yaptığı çalışmada ise öğretmenliğin diğer insanlara yardım etme olanağı sağlaması nedeniyle tercih edildiği ortaya konmuştur.

Öğretmen adaylarının bu mesleğe yönelmelerinde manevi ve duygusal (insanlara yardım etme, duygusal doyum sağlama vb.) boyutta olduğu görülmektedir. Bayanlar genellikle kendileri için en uygun mesleğin, öğretmenlik olduğunu düşünerek, erkekler ise gelecekte iş bulma olasılığı yüksek olan bir meslek olduğunu düşünerek öğretmenliği tercih etmektedirler (Abişeva, 1997). Özdayı'nın 1992'de yaptığı çalışma ise bu bulguyu desteklemektedir. Özdayı (1992)'ya göre öğretmenlik mesleğini tercihte cinsiyete göre anlamlı düzeyde bir fark yoktur ve çalışma şartlarının uygunluğu nedeniyle, öğretmenlik mesleğini kadınlar daha çok tercih etmektedirler. Ayrıca eğitim fakültelerini tercih eden öğrencilerin çoğunun kalabalık, ekonomik ve eğitim düzeyi düşük ailelerden geldiklerine ilişkin araştırma sonuçları mevcuttur (Abişeva, 1997; Demirel, 1995; Kılıç, 2002). Demirel'in, 1995 yılında eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada eğitim fakültesini tercih eden öğrencilerin; büyük çoğunluğu (%70,93) mesleklerini kendi istekleri ile seçtiklerini, %45,92'si de buldukları fakülteyi tekrar seçeceklerini, %80,19'u mezuniyet sonrası meslekte çalışacaklarını ifade etmişlerdir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre eğitim fakültelerini daha ön sıralarda tercih etmişlerdir. Öğrenciler, öğretmenlik mesleğinin kişisel yetenekleri geliştirdiğini, iyi bir kazanç elde edebilme imkanı verdiğini başkalarına yardım imkanı verdiği görüşüne büyük ölçüde katılmışlardır (%72-%84). Öğrencilerin %66,64'ü ailelerinin ekonomik durumunu orta, %17,04'ü kötü olarak nitelmişlerdir. Gül 2002'de yaptığı çalışmada, 303 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Adayların %60,7'si kadın, %39,3'ü erkektir. Yapılan bu çalışma sonucunda öğretmen adaylarının %61,4'ü öğretmenlik mesleğini istedikleri için, %26,4'ü üniversite tercihi yaparken bu alanda yer buldukları, %7,9'u mezun oldukları liseye uygun olduğu ve %4,3'ü de ailesi istediği için seçtiklerini belirtmişlerdir. Yalın'ın (2002) 1. kademe öğretmenleri ile yaptığı çalışmada da öğretmenlerin %70'inin kadın, %30'unun erkek olduğunu ve mesleğin bir kadın mesleği olma özelliğini gösterdiğini, ancak %55'inin mesleğini isteyerek, geri kalanının ise tesadüfen ve zorunluluk sonucu seçtiği saptanmıştır.

Gerek yurt dışında gerekse ülkemizde öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesine yol açan maddi ve manevi faktörlerin olduğu görülmektedir. İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüleri 2001 yılından bu yana her yıl iki ayrı enstitüye, farklı branşlarda 400'er öğrenci olarak, toplam 800 öğrenciye öğretmenlik formasyonu ve branş derslerinden oluşan Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans programını sunmaktadır. Bu öğrenciler ağırlıklı olarak üniversitelerin fen-edebiyat fakültelerinin çeşitli bölümlerinden mezun olmuş öğrencilerdir. Çok kalabalık bir gurubu oluşturan bu program öğrencileri ile ilgili olarak enstitü kayıtları dışında yapılmış araştırma bulguları ise mevcut değildir. Bu öğrencilerin bu programa başvurma nedenleri öğretmen olmaları ile ilgili olan bir koşulu yerine getirme ile ilgili görünmektedir. Bu araştırmada tezsiz yüksek lisans programına kayıtlı öğrencilerin sahip olduğu bazı özelliklerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu özellikler arasında; yaş, cinsiyet, mezun olduğu lisans eğitimi ve şu anda tezsiz yüksek lisansta kayıtlı olduğu bölüm, öğretmen olmak isteme nedeni, iş durumu, öğretmenlik yapanların çalıştığı kurumlar, kaç yıldır öğretmenlik yaptıkları ve ders yüklerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Yöntem

Araştırma, tezsiz yüksek lisans programına kayıtlı öğrencilerin sahip oldukları özellikleri incelemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Araştırmaya katılan gruba, fen-edebiyat fakültelerinin belli bölümlerindeki lisans eğitimi tamamlamış ve 2003-2004 öğretim yılında İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezsiz Yüksek Lisans Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Programına kayıtlı olan 800 öğrenci arasından tesadüfen seçilen, 468 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrencilere; yaş, cinsiyet, mezun olduğu lisans eğitimi ve şu anda tezsiz yüksek lisansta kayıtlı olduğu bölüm, öğretmen olmak isteme nedeni, iş durumu, öğretmenlik yapanların çalıştığı kurumlar, kaç yıldır öğretmenlik yaptıkları ve ders yüklerine ilişkin soruları içeren soru formu uygulanmıştır. Ardından gurubunun sahip olduğu özelliklere ait frekanslar alınarak, yüzdellikleri hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Tezsiz yüksek lisans programına devam bu öğrencilerin; % 66.95'i kız, % 33.05'i erkek öğrenci iken, % 76.9'ununun 21-24, % 19.7'sinin 25-28 yaş arasında ve % 3.4'ünün de 29 yaş üstü olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin sayısının fazla olduğuna ilişkin bulgu Abişeva'nın (1997), Demirel'in (1995) ve Yalın'ın (2002) araştırma sonuçlarında olduğu gibi bu mesleğin daha çok bayanlara yönelik bir meslek olarak algılandığını ve kadınlar tarafından daha fazla tercih edilen bir meslek olduğunu göstermektedir. Öğretmenlik mesleği

ile ilgili daha çok "kadın mesleğidir" kanısının günümüzde de sürdüğü bir kez daha görülmüştür.

Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin mezun oldukları lisans eğitimi ve şu anda tezsiz yüksek lisansta kayıtlı oldukları bölüme ilişkin bulgular da Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin mezun oldukları bölüm ve devam ettikleri bölüm Mezun Olunan Bölüm

Mezun Olunan Bölüm	N	%
Sosyoloji	12	2,6
Matematik	59	12,6
Fizik	54	11,5
Coğrafya	59	12,6
Biyoloji	76	16,2
Tarih	65	13,9
Felsefe	29	6,2
Türk Dili	56	12
Kimya	44	9,4
Kimya Müh.	14	3
Toplam	468	100
Devam Edilen Bölüm	N	%
Matematik Öğretmenliği	58	12,4
Fizik Öğretmenliği	55	11,8
Biyoloji Öğretmenliği	76	16,2
Kimya Öğretmenliği	57	12,2
Tarih Öğretmenliği	66	14,1
Coğrafya Öğretmenliği	59	12,6
Türk Dili Öğretmenliği	56	12
Felsefe Grubu Öğretmenliği	41	8,8
Toplam	468	100

Mezun olunan bölümlere bakıldığında her biri farklı, 10 bölümden oluşan Tezsiz Yüksek Lisans öğrencisi grubu, 8 ayrı bölüm halinde kayıtlı oldukları programlara devam etmektedirler.

Tezsiz Yüksek Lisans öğrencilerinin öğretmen olmak isteme nedenlerine ilişkin bulgular da yüzdeler sırasına göre Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin öğretmen olmak isteme nedenine ilişkin dağılımları

Öğretmen olmak isteme nedenleri	N	%
Meslek sevgisi	249	53,2
Uygun kişilik özellikleri	115	24,6
Koşullar	51	10,9
İş güvencesi	18	3,8
Mesleğin saygınlığı	17	3,6
İşsizlik	8	1,7
Diğer	7	1,5
Ailem isteği	2	0,4
Kayıp Değer	1	0,3
Toplam	468	100

Tablo 2'de öğrencilerinin öğretmen olmak isteme nedenlerine ilişkin bulgular incelendiğinde gurubun yarısından fazlasının (% 53,2) öğretmenliği, meslek olarak sevdiği ve % 24,6'sının da mesleği kendisine uygun olduğu için tercih ettiği görülmektedir. Bu iki neden en ağırlıklı tercih nedenleri olarak açıklanırken, koşullar (%10.9), iş güvencesi (%3,8) ve mesleğin saygın bir meslek olması da (%3,6) diğer nedenler olarak sıralanmaktadır. Öğretmenlik mesleğini, öğretmen adaylarının meslek olarak sevdikleri ve kendilerine uygun buldukları için tercih etmeleri, mesleğin manevi nedenlerden ötürü tercih edildiğini saptayan diğer araştırma bulguları (Jones, 2002, Montecinos ve Nielsen, 1997, Morales, 1994) ile benzerlik göstermektedir. Ancak, maddi nedenlerden ötürü bu mesleği tercih edenlerin sayısı, bu araştırmada her ne kadar az gibi görünse de bu mesleğin sevilmesinde ve tercih edilmesindeki ekonomik ve iş imkanı ile ilgili nedenler olabileceği de göz ardı edilmemelidir.

Tezsiz Yüksek Lisans öğrencilerinin eğitimlerine devam ederken, bir yandan da çalışıp çalışmadıklarına ilişkin bilgiler Tablo 3'de sunulmuştur

Tablo 3. Öğrencilerin iş durumlarına ilişkin dağılımları

Çalışma Durumları	N	%
Çalışmıyor	263	56,2
Öğretmenlik yapıyor	179	38,2
Öğretmenlik dışında bir iş yapıyor	26	5,6
Toplam	468	100

Tablo 3'de öğrencilerin iş durumlarına ilişkin bilgiler öğrencilerin yarıdan fazlası (%56,2) çalışmadığını, çalışanların da ağırlıklı olarak (%38,2) öğretmenlik yaptığını ve çok az sayıda bir öğrenci gurubunun da öğretmenlik dışında bir iş yaptığını göstermektedir.

Araştırmaya katılan 468 öğrencinin 179'unun öğretmenlik yaptığı saptanırken bu kişilerin eğitimlerine devam ederken öğretmenlik yaptıkları, çalıştıkları kurumlara ilişkin bulgular da Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlik yapanların çalıştıkları kurumlar

Çalışılan Kurum	N	%
Dershane	108	60,33
Devlet – Sözleşmeli	48	26,82
Diğer	12	6,70
Özel – Sözleşmeli	4	2,24
Devlet – Kadrolu	4	2,24
Özel – Kadrolu	3	1,67
Toplam	179	100

Tablo 4'de de görüldüğü üzere öğrencilerden, öğretmenlik yapanların çoğunluğu (% 60.33) dershanelerde, % 26,82'si ise devlet okullarında sözleşmeli olarak çalışmaktadır.

Öğretmenlik yaptığını belirten gurubun kaç yıldır öğretmenlik yaptığınına ilişkin bilgiler de Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlik deneyimlerine ilişkin dağılımları

Öğretmenlik deneyimleri	N	%
1-4 yıl	173	96,61
5-8 yıl	2	1,17
9-12 yıl	1	0,55
13 ve üzeri	3	1,67
Toplam	179	100

Tablo 5'de görüldüğü üzere öğretmenlik yapanların çoğu 1 ile 4 yıl arasında deneyim sahibidir.

Araştırmanın son bulgusu da öğretmenlik yapan tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin ders yüklerine ilişkin bulgulardır. Bu öğrencilerin öğretmenlik yapanlarının ders yüklerine ilişkin bilgiler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmenlik yapanların ders yüklerine ilişkin dağılımları

Ders Yükleri	N	%
1-6 saat	32	17,87
7-12 saat	36	20,11
13-18 saat	30	16,75
19 ve üzeri saat	78	43,57
Kayıp Değer	3	1,61
Toplam	179	100

Tablo 6'da öğretmenlik yapanların % 43,57'sinin 19 ve üzerinde ders yükü olduğunu göstermektedir. Öğretmenlik yapmakta olanların çalışma saatleri göz önüne alındığında aslında derse devam etmelerinin çok da kolay olmadığı görülmektedir.

Sonuç

İstanbul Üniversitesinin Tezsiz Yüksek Lisans öğrencilerinin sahip oldukları bazı özelliklere ilişkin yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin yarıdan fazlasının kız öğrenci olduğu, öğretmenlik mesleğini sevdiği ve kişiliklerine uygun buldukları için tercih ettikleri, grubun yarıdan fazlasının çalışmadığı ve çalışanların da büyük bir kısmının yoğun ders yükleri ile der-shanelerde öğretmenlik yaptığı görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak, öğretmenlik yapmayı istemelerine rağmen gurubun geri kalanının öğretmen olup olamayacağı kesin değildir ve bu grup çalışmadığı için daha fazla derslere devam edip, öğretmenlik ve alan bilgisi konularından oluşan tezsiz yüksek lisans programından daha az faydalanmaktadır.

Öğretmenlik mesleğinin günümüzde bile hala daha çok bayanların rağbet ettiği bir meslek olmasında, çalışma saatlerinin bayanlar açısından daha rahat olduğunun düşünülmesi ve erkeklerin daha fazla gelir getiren meslekleri tercih etmeleri gibi nedenler rol oynamaktadır. Ayrıca, bu çalışmada saptanan bir bulgu da, bu mesleği seçme nedeni olarak öğrenciler, bu işi sevmelerini ve kişiliklerine uygun olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu da mesleğin iş garantisi ve düzenli gelir getiren bir meslek olması ile ilgili olarak toplumdaki mesleğe yönelik olumlu tutumla da ilişkili olabilir. İş güvencesi, düzenli gelir imkanı, devlet ve özel kurumlardaki öğretmen ihtiyacı, mesleği daha prestijli yapabildiği gibi, ilgili bölümlerin puanlarının da yükseltebilmekte, daha çok kişinin mesleğe daha olumlu yaklaşmasına ve kendine uygun görmesine yol açmaktadır. Bu nedenle bu tür çalışmaların değişen zaman ve koşullarda tekrarlanması, Morales'in 1994'de yaptığı

çalışma gibi mesleğin nasıl algılandığının zaman içindeki değişimini gösterecektir.

Bu çalışmadan yola çıkarak göz önünde bulundurmamız gereken bir sonuç da öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenleri olarak sadece öğretmen adaylarının mesleği sevmeleri veya kendilerine uygun olduğunu düşünmeleri ardından da gerekli puanı almaları, doğru mesleki karar için yeterli olup olmadığıdır. Çünkü kişilerin bir mesleği sevmelerinde, tercih etmelerinin arkasında ekonomik nedenler, başkalarının etkisi, bir öğretmene duyulan hayranlık gibi farklı nedenler söz konusu olabilir. Bu nedenlerin değerlendirilmesinde olduğu kadar, bir mesleğin bireyin kişiliğine uygun olup olmadığına değerlendirilmesinde objektif kriterler olmalıdır. Bazı durumlarda kişilerin mesleğe ve/veya kendisine ilişkin gerçekçi olmayan bilgiler doğrultusunda verdiği yanlış, öznel kararları olabilir. Mesleki kararlar öncesinde yapılacak doğru ve zamanında müdahaleler, uzman yönlendirmesi her meslek için önemlidir. Ancak, öğretmenlik gibi çocukların üzerindeki etkisi ve önemi çok fazla olan bir meslekte çok daha fazla titiz, bilimsel yaklaşılması ve bu mesleğin tercihinin tesadüflere bırakılmaması gereklidir.

KAYNAKÇA

- Abişeva, Ş. (1997). Eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen bazı etmenler. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bcs, Y. (1995). Teacher trainees motives for entering into a teaching career in Brunei-Darussalam. *Teaching And Teacher Education*, 11 (3), 275-280.
- Can, G. (1989). Öğretmen Adaylarının Öğrencilere Yönelik Tutumları. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
- Demirel, O. N. (1995). Öğretmenlik mesleğine yönelen eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik, psikolojik ve kültürel özellikleri üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göksu, S. (1998). Öğretmen davranışlarındaki değişiklikler ve sebepleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Griffin, G. (1997). Teaching as a gendered experience. *Journal of Teacher Education*, 48 (1), 7-24.
- Gül, G. (2002). İlköğretim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin kişilik

- özellikleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jones, W. D. (2002). Making a difference through teaching. *The Black Collegian*, 32 (2), 82-87.
- Kılıç, M.(2002). 2000-2001 akademik yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. sınıflarına kayıt yaptıran öğrencilerin niteliklerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *İ.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (3), 36-49.
- Montecinos, C., Nielsen, L. E. (1997) Gender and cohort differences in university students' decisions to become elementary teacher education majors. *Journal of Teacher Education*, 48 (1), 47-54.
- Morales, C. A. (1994). Education majors: why teaching as a career? *Education*, 114 (3), 343-345.
- Özdayı, N. (1992). Öğretmenlik mesleğini tercih eden öğretmenlerin mesleki tercihlerinin iş tatminine etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 177-188.
- Özgür, N. F. (1994). Öğretmenlik mesleğine karşı tutum. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Senemoğlu, N. (1989). Ortaöğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirmede Fen Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Etkililiği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4.Sayı.
- Saban, A. (2003). A Turkish profile of prospective elementary school teachers and their views of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 19 (8), 829-846.
- Su, Z. (1997) Teaching as a profession and as a career: minority candidates' perspectives. *Teaching & Teacher Education*, 13 (3), 325-340.
- Yalın,M.(2002) İlköğretim birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri.*Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8,
- Yüksek Öğrenim Kurumu (2004) YÖK Hakkında.
- Çevrimiçi: <http://www.yok.gov.tr/hakkinda/hakkinda.htm>